

מובאות מתוך הסוגיה עצמה בתלמוד הירושלמי

רגיל בתלמוד הירושלמי שמימרה השנוייה לעיל בסוגייה נזכרת בה להלן במינוח האיזכור. יש שה"מובאה" שלהלן בסוגייה היא מובאה ממשית מתוך הסוגייה עצמה. ויש שה"מובאה" שלהלן בסוגייה היא מובאה מתוך מקור אחר שלא ידע כלל על הסוגייה ההיא, אלא שכל אחד ואחד מהמקורות המהווים את הסוגייה התייחסו לאותה מימרה לחודם, וכשנשתלבו המקורות האלה, רק במקרה נרשם הרושם שה"מובאה" שלהלן בסוגייה מתייחסת למימרה שלעילה. ואפשר שלעיתים כן אמנם היתה רצונם של העורכים, שבסוגייה הסופית תיתפס ה"מובאה" כמתייחסת למימרה השנוייה בסוגייה ההיא.

להלן נסקור את טיפוסים שונים של מימרות ומובאות הבאות בסוגייה אחת ונגיש את שיטת הטיעון המאפשרת לנו לזהות אלו הזכרות הן מובאות מתוך הסוגיה עמצה ואלו הן מובאות ממקור חיצוני.

[1]

כלאים ח:ג עב עמ ב

1. אמר ר' יוחנן מפני שזה נושא עצלותו של זה וזה נושא עצלותו של זה. רב אמר מפני שנושאים את החבל שבנתיים.

רבי ירמיה בעי: קשרן בשערך?!

מה נן קיימיך? אם בשקשרו בשערו כך אנו אומרים אסור להרכיב בהמה על גבי חבירתה. אם בשקשרו(ו)בחבל שערו. כך אנו אומרים אסור להרכיב בהמה על גבי חבירתה נאמר מפני שהן נושאים את החבל שבינתיים?

2. רבי יונה אמר אתפלוגון רב ורבי יוחנן. ר' יוחנן אמר מפני שזה נושא עצלותו של זה וזה נושא עצלותו של זה. רב אמר מפני שנושאים את החבל שבנתיים.

מה נפק ביניהון? קשרו בשערו בין על דעתיה דרב בין על דעתיה דרבי יוחנן פטור.

רצף זה מתהווה על ידי שני מקורות נפרדים שכל אחד מהם במקרה מתייחס לאותה מימרה, והם הוקרבו יחד לרצף אחד בגלל שריקעם משותף. כאן המקורות בולטים וברור שהמימרה השניה המובאת בדברי רבי יונה אינה מתייחסת לשעילה בסתם התלמוד.

[2]

ערלה ב:ז טו.

משנה: כלים שסכן בשמן טמא וחזר וסכן בשמן טהור או שסכן בשמן טהור וחזר וסכן בשמן טמא רבי ליעזר אומר אחר הראשון אני בא וחכמים אומרים אחר האחרון.

אמר ר' יוחנן ר' יהודה ור' ליעזר שניהן אמרו דבר אחד. דתנינן תמן (פרה יב:ב): "צלוחית שפיה צר טובל ומעלה כדרכו. ר' יודה אומר הזיה הראשונה." כמה דר' יודה אמר הראשון מוציא את האחרון כן ר' ליעזר אומר אוף הכא הראשון מוציא את האחרון.

עד כדון בשסך מכן ומצא בצד השני. סך מיכן ומצא מיכן? נשמעינה מן הדא דאמר ר' אבהו בשם ר'

יוחנן: לא סוף דבר צלוחית אלא אפילו ספל. ואמר ר' יוחנן רבי יודה ורבי ליעזר שניהן אמרו דבר אחד. אית לך מימר תמן בשסך ומצא בצד השני? לא! בשסך מיכן ומצא מיכן. אוף הכא בשסך מיכן ומצא מיכן!

התנא קמא מכשיר את מי החטאת שעל האיזוב הטבול בצלוחית שפיה צר מאוד. ור' יהודה מכשיר אותם רק בטבילה של הזייה הראשונה אבל בטבילות של ההזיות הבאות הוא פוסל את מי החטאת. עד כדון בשסך מכן ומצא בצד השני. סך מיכן ומצא מיכן? דברי ר' יודה בפרה דינן גם בספל שפיה רחב ובו אפשר לדבר רק ב"שסך מיכן ומצא מיכן".

הדברים "ואמר ר' יוחנן וכו'" אינם מובאה מהרצף המתחיל בדברי אבהו, שאילו היה כן, היה הסיגנון צריך להיות: "נשמעינה מן הדא: "אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן: לא סוף דבר וכו' שניהם אמרו דבר אחד", שהוא רגיל בתלמוד הירושלמי¹. ואם כן, הדברים הללו הם מובאה ממשית מתוך הסוגייה עצמה.

[3]

גיטין ג:ז יח.

מיייתי לה דרבי אבין בר כהנא מן הדא אין השליח האחרון צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא אומר שליח בית דין אני. אמר רבי ירמיה חזר ביה ר' אבין בר כהנא מן הדא אין השליח האחרון צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא אומר שליח בית דין אני

די היה ב"חזר ביה ר' אבין בר כהנא [מן הדא?]" ואין המובאה של מר' אבין שבדברי ר' ירמיה מהסוגיין עצמה אלא ממקור נפרד ששולב יחד עם הדברים שלעיל. העורכים הביאו את דברי רבי ירמיה במלואם וכמו שהם למרות שהדברים כבר נזכרו בקודם.

[4]

גיטין א:א ד.

נתן לה גיטה נטלו ממנה והשליכו לים או לנהר. לאחר זמן אמר לה נייר חלק היה ושטר פרוע היה לא הכל ממנו לפוסלה! . . נתן לה גיטה אשכחניה גט בפסול כפוניה ויהב לה חורין. אתא עובדא קומי רבנן ואבשרון. ולא כן איתמר: לא הכל ממנו לפוסלה!?. תמן לא הוכח פסול הכא הוכח פסול.

כהדא "חיננא בריה דרבי אסי הוה מיסן. וזרק גיטא לאיתתיה. אמר לה הרי גיטיך. צווחת ועלון מגירתא חטפיה מינה ויהב לה נייר חלק. אתא עובדא קומי רבנן וחשון. ולא כן א"ר ייסא בשם ר' יוחנן נבדק השם ונמצא מפי נשים ומפי קטנים בטל השם. תמן לא הוזכר השם. ברם הכא הוזכר שם הגט. וכו'"

יש רגליים לדבר שאין כאן מובאה מהסוגייה עצמה אלא שהיא ממקור חיצוני: (1) "ולא כן איתמר" מקביל ל"ולא כן אמר ר' וכו'" (ב"כהדא") אלא שכאן המובאה בסתם. ואפשר שאמנם מתייחסים לדברים הסתמיים: "נתן לה גיטה נטלו ממנה והשליכו לים או לנהר וכו' לא הכל ממנו לפוסלה" אבל

1. לדוגמה: "נשמעינה מן הדא (ז:ב נב). "גפן שיבשה אסורה ואינה מקדשת ואמר ר' אליעזר דרבי מאיר היא דאמר ר' אליעזר אפילו גפן הצמר אסור ואינו מקדש." הדא אמרה שמותר לזרוע בצד גפנים יבשות." (כלאים ב:ג יד עמ א)

במקום אחר ולא במקום בתלמוד שלפנינו. 2) הסיגנון המצופה היה "ולא הכל הימנו?" בלי "ולא כן איתמר"

[5]

ברכות ד:ד לד:

משנה: ר' אליעזר אומר העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים

1. רבי אבהו בשם ר' אלעזר ובלבד שלא יהא כקורא באיגרת
ר' אחא בשם ר' יוסי צריך לחדש בה דבר בכל יום. אחיתופל היה מתפלל שלש תפלות חדשות בכל יום. אמר ר' זעירא כל זמן דהוינא עביד כן הוינא טעי. ולית לך אלא כיי דמר רבי אבהו בשם ר' א ובלבד שלא יהא כקורא באיגרת
2. ר' אלעזר היה מתפלל תפילה חדשה בכל יום.
ר' אבהו היה מברך ברכה חדשה בכל יום.

נחלקו ר' אלעזר ור' יוסי בפירוש דברי ר' אליעזר: "העושה תפילתו קבע". מצד אחד, קשה מאוד לפי ההקשר לשוין את "לית לך" לדברי ר' זעירא. מצד שני, דברי ר' אלעזר ממשיכים את עניינם של דברי ר' אחא בשם ר' יוסי. אלא הדברים "לית לך" הן מסקנת התלמוד בשלב מוקדם ואליו הוצמד בשלב יותר מאוחר מקור אחר (המתחיל: ר' אלעזר וכו'). וברור, שיש כאן מובאה מתוך הסוגייה עצמה.

[6]

עירובין ה:א לא:

1. אמר רב נחמן עד ראשה דמדינתא. מילתיה דרבי שמעון אמר כן דמר רבי שמעון בן יוחי יכול אני לעשות שיהו מהלכין מצור לצידון מטבריה לצפורין על ידי מערות וע"י בורגנין.
  - 2 א מהו ליתן פגום לפגום? מילתא דרבי שמעון בן לקיש אמרה כן נותנין פגום לפגום דמר רבי שמעון בן לקיש יכול אני לעשות שתהא בית מעון מתעברת עם טיבריא ואת רואה את האיציטדין כילו היא מליאה בתים וכו'
  - 2 ב מהו ליתן עיבור לעיבור? מילתא דר"ש בן יוחי אמרה כן נותנין עיבור לעיבור דמר ר' שמעון בן יוחי יכול אני לעשות שיהו מהלכין מצור לצידון מטיבריה לצפורין על ידי מערות ועל ידי בורגנין.
- ברור ששתי הפסקות (א וב) בפיסקה 2 השווים במבניהם, סיגנונם ותפקידם שייכים למקור אחד. ויוצא שהמובאה בפיסקה 2 ב היא ממקור נפרד ולא מר' נחמן בתלמוד שלפנינו.

[7]

עירובין ג:ג כא עמ א

נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים אינו עירוב למטה מעשרה טפחים הרי זה עירוב [ואסור לטלטלו. למטה מג' מותר]. וקשיא אם עירובו עירוב יהא מותר לטלטלו אם אסור לטלטלו לא יהא עירובו עירוב. ראוי הוא לעבור על השבות ולאכול מעתה אפילו למעלה מעשרה? רב יהודה בשם שמואל תיפתר

שהיתה כירתו ארבעה א"ר מנא והוא שתהא רשות הרבים מקפתו מכל צד באומר שביתתי תחתיו. . .

. . . נתנו בראש הקנה או בראש הקונטס כל זמן שהוא תלוש ונעוץ אפילו גבוה מאה אמה ה"ז עירוב. מפני שהוא תלוש ונעוץ הא אם אינו תלוש ונעוץ אין עירובו עירוב. לית [הדא?] פליגא על שמואל? דמר רב יהודה בשם שמואל תיפטר בשהיתה כירתו ארבעה? א"ר מנא והוא שתהא טבלה נתונה בראשו.

ר' מנא שהוא אמורא מאוחר היה לפניו תלמוד מפותח ואפשר אבל אין מוכרח שיש כאן מובאה מתוך הסוגייה.

[8]

פסחים ה:ב לג.

אמר רבי יוסי מן תרתין מילין לא דמיא מחשבת פיגול למחשבת פסול

1. אילו שחטו לקבל דמו שלא לשמו שמא אינו כשר? שחטו לשמו לקבל דמו שלא לשמו פסול
2. אילו שחטו להקטיר אימוריו שלא לשמו שמא אינו פיגול? שחטו לשמו להקטיר אימוריו שלא לשמו כשר. . . רבי חנניה אמר קומי רבי מנא בשם רבי יודן טעמא דרבי יוחנן כל שאילו יבוא לאותה העבודה ואינו מחשב לה מחשב הוא מעבודה אחרת לה. . . א"ל (ר' חנניה) לא תתיביני מפיגול על פסול דמר ר' יוסה מן תרין מילין לא דמיא מחשבת פיגול למחשבת פסול.

המובאה מר' יוסה (בפיסקה 2) באה בתוך טיפוס של "אמר קומי" שהוא יחידה עצמאית. ואם כן, אין המובאה הזאת מהתלמוד עצמו אלא ממקור אחר.

[9]

ראש השנה א:א א.

כתיב (שמות יב) החדש הזה לכם ראש חדשים לכם הוא ראש ואינו ראש לא לשנים ולא לשמיטים ולא ליובלות ולא לנטיעות ולא לירקות. ואומר לכם הוא ראש ואינו ראש לא למלכים ולא לרגלים? רבי יעקב בר אחא ר' יסא בשם ר' יוחנן כתיב (דברי הימים ב ג) ויחל לבנות בחדש השני בשני בשנת ד' למלכותו הקיש שנת ארבעה למלכותו לשני שבחדשים מה שני שבחדשים אין מונין אלא מניסין אף שני שבשנת ארבע למלכותו אין מונין אלא מניסין.

ר"ש בר כרסנא בשם רבי אחא שמע לה מן הדא (שמות יב) החדש הזה לכם מיעט ראשון הוא לכם מיעט מיעוט אחד מיעוט לרבות למלכים ורגלים. וירבה לשנים ולשמיטות וליובלות ולנטיעה ולירקות? - כהיא דא"ר יעקב בר אחא ר' יסא בשם ר' יוחנן ויחל לבנות בחדש השני בשני בשנת ארבע למלכותו הקיש שנת ארבע למלכותו לשני שבחדשים מה שני שבחדשים אין מונין אלא מניסין אף שני שבשנת ארבע למלכותו אין מונין אלא מניסין.

ברוב מקרים המונח "כהיא" מתייחס למימרות שאינם בסוגיה. ועוד, שלמות המובאה, שלכאורה אינה

דרושה בהקשר² מרמזת לנו על ריחוק הדברים. ³ ולכן, הרושם ש"כחיה" מתייחסת לדברים שבסוגייה הוא מקרי ודמיוני.

[10]

פסחים א:א עמ א

1. א כתיב (שמות יב) ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים. (שם) בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות וגומר. . . אלא אם אינו ענין לאכילת מצה תניהו ענין לביעור חמץ.
1. ב למה לאור הנר. א"ר שמואל בר רב יצחק מפני שהנר בודק כל שהוא. למה בלילה. א"ר יוסה שאין בדיקת הנר יפה אלא בלילה.
2. ר' מנא לא אמר כן (שם) ושמרתם את היום הזה לדרתיכם חקת עולם עשה שיהו היום והלילה משומרין. ויתחיל ב"ג ויהא היום והלילה משומרין? אף אית ליה כ"י דמר ר' יוסי. ויתחיל אור לי"ג? אין כיני יבדוק אפי' מר"ח.
הפיסקה "אף אית ליה כ"י דמר ר' יוסי" שהיא חסרת המובאה מדבריו מניחה שמימרת ר' יוסי גולתה כבר לקורא ושאיין צורך לשנותה. וברור, שיש כאן מובאה מתוך הסוגייה עצמה

2. ר' דוגמה 10 31

3. יומא א:א א.

ר' בא בשם ר' יוחנן שמע לה מן הדא (ויקרא ח) כאשר עשה ביום הזה אלו שבעת ימי המילואים צוה ה' לדורות לעשות זה שעיר של יוד"כ- או אינו אלא שעיר של ראש חדש? אמר רבי בא לכפר עליכם כפרה שהיא כזו מה זו כפרת אהרן עצמו כפרת בניי עצמן אף זו כפרת אהרן עצמו כפרת בניי עצמן. ר' יונה בשם בר קפרא שמע לה מן הדא כאשר עשה ביום הזה אלו שבעת ימי המילואים צוה ה' זו שריפת הפרה נאמר כאן צוה ה' ונאמר להלן (במדבר יט) זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר לעשות זה שעיר של יום הכפורים - או אינו אלא שעיר של ראש חדש? כהיא דאמר ר' בא לכפר עליכם כפרה שהיא כזו מה זו כפרה שאינה כשירה אלא בכהן גדול אף זו כפרה שאינה אלא בכהן גדול.

שביעית ח:א בא:

[כלל גדול כו'] רבי בון בר חייא בעי קומי רבי זעירא: אוכלי אדם ואוכלי בהמה היו בפרשה. מה חמית מימר אוכלי אדם אין עושין מהן מלוגמא ואוכלי בהמה עושים מהן מלוגמא? א"ל "ויקרא כהו: והיתה שבת הארץ לכם לאכלה". מיעוט מה מיעוט? אוכלי אדם אין עושין מהן מלוגמא. ומיעוט אוכלי בהמה? אמר רבי בון בר חייא כל מדרש שאתה דורש ושובר מדרש ראשון אין זה מדרש רבי יוסי לא אמר כן אלא והיתה שבת הארץ לכם לאכלה. מיעוט לך ולעבדך ולאמתך. מיעוט אחר מיעוט לרבות אוכלי אדם שאין עושין מלוגמא. ורבה אוכלי בהמה? כ"י דרבי בון בר חייא כל מדרש שאתה דורש ושובר מדרש ראשון אין זה מדרש